

JOEEP

e-ISSN: 2651-5318
Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joeeep>

Araştırma Makalesi • Research Article

Sermaye Piyasası Aracı Olarak Kullanılan Kira Sertifikası (Sukuk) Alanındaki Tezlerin Bibliyografyası *

Bibliography of Theses on Sukuk as a Capital Market Instrument

H. Arif Tunçez^{a,*} A. Özge Artekin^b Barış Çorumlu^c & Alper Ateş^d^a Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Konya/Türkiye
ORCID: 0000-0001-5834-3450^b Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Yunak Meslek Yüksekokulu/Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Konya/Türkiye
ORCID: 0000-0001-7658-416X^c Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Yunak Meslek Yüksekokulu/Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Konya/Türkiye
ORCID: 0000-0002-9677-3969^d Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Konya/Türkiye
ORCID: 0000-0002-4347-7306

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 29 Mayıs 2024
Düzeltilme tarihi: 11 Eylül 2024
Kabul tarihi: 22 Ekim 2024

Anahtar Kelimeler:

Katılım Bankacılığı
Sukuk
Faizsiz Bankacılık

ARTICLE INFO

Article history:

Received: May 29, 2024
Received in revised form: Sep 11, 2024
Accepted: Oct 22, 2024

Keywords:

Participation Bank
Sukuk
Interest-Free Banking

ÖZ

Kira sertifikası olarak da adlandırılan sukuk, faizsiz finansman sağlama özelliğinden dolayı 2000'li yılların başlarından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. En basit anlamda sukuk, sahip olunan bir varlık ya da ondan yararlanma hakkını göstermektedir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan ve sukuk alanında erişim iznine sahip tezlere yönelik bir bibliyografya çalışması yapılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde "Sukuk" ile ilgili tezler tüm dizin alanlarında taratılmış, yapılan tarama sonucunda 01/04/2024 tarihi itibarıyla toplamda 77 adet teze ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgular kısmında, araştırma kapsamındaki tezler; danışmanların unvanları, üniversitelere göre dağılımı vb. bilgilere göre sınıflandırma yapılmıştır. Lisansüstü tezler üniversitelere göre değerlendirildiğinde, en fazla Marmara Üniversitesi'nde (12) hazırlanmıştır. Yıllara göre dağılımında 2015'te (12), konulara göre incelendiğinde en çok sukukun yapısı, işleyişi ve tarihsel gelişimi (20) olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin kapsamına ait farklı bilgiler sunulan bu çalışma sukuk ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara hem çalışma alanlarına hem de ön bilgi vermesi bakımından önem taşımaktadır.

ABSTRACT

Sukuk, also called lease certificates, have been used since the early 2000s due to their ability to provide interest-free financing. Put, sukuk represents ownership or benefits from an asset. A bibliography study was conducted for the theses written in the field of sukuk at the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center. Theses related to "sukuk" in the YÖK National Thesis Center were scanned thoroughly, and as a result of the advanced scanning, 77 graduate theses were reached as of 01/04/2024. In the research findings section, theses are classified based on their titles, universities, topics, and other relevant information. When the postgraduate theses are evaluated according to universities, the highest number of theses were prepared at Marmara University (12). When analysed according to years, it was determined that in 2015 (12), and when analysed according to subjects, the structure, functioning and historical development of sukuk (20) were the most common. This study provides vital insights for Sukuk researchers by presenting key findings and essential contributions.

1. Giriş

Katılım bankası, faizsiz bankacılık veya İslami bankacılık, özellikle son yıllarda bankacılık ve finans sektöründe hızla gelişerek büyümektedir. Ticari bankalardan farklı olarak

katılım bankaları faizsiz bankacılık faaliyetlerini müşterilerine sunmaktadır. Katılım bankaları finansman alternatifleri sunmakta olup finans sektöründe bankacılık hizmetlerini gerçekleştiren kuruluşlardır.

* Bu çalışma 16-18 Mayıs 2024 tarihlerinde Bilecik, Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan 4. Uluslararası Bankacılık Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: hatuncez@selcuk.edu.tr

Atf/Cite as: Tunçez, H.A., Artekin, A.Ö., Çorumlu, B., & Ateş, A. (2024). Sermaye Piyasası Aracı Olarak Kullanılan Kira Sertifikası (Sukuk) Alanındaki Tezlerin Bibliyografyası. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 9(2), 78-89.

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors.

Katılım bankacılığı, bankacılık faaliyetlerini sunarak aynı zamanda hissedarlardan kar/zarar ortaklığıyla toplanan fonları, faizsiz finansman kapsamında reel sektöre aktarmakta ve ortaya çıkan kar ya da zararı tasarruf sahipleriyle paylaşmaktadır (Özulucan ve Deran, 2009).

Katılım bankalarında, faizsiz finansal yatırım araçları talep edenler için alternatif yatırım araçları geliştirilmeye başlanmış ve faizsiz finans sektöründe ortaya çıkan bu araçlar içerisinde en yaygın kullanılan "Faizsiz Bono" ya da "İslami Tahvil" şeklinde tanımlanan "Sukuk" olmuştur. Vesika ya da sertifika anlamı taşıyan sukuk, Arapça'da kullanılan "Sak" kelimesinin çoğulu olarak belirtilmektedir (Khan, 2003). Türkiye'deki düzenlemelerde ise sukuk kelimesi yerine kira sertifikası tercih edilmiştir.

İslami Finans Kurumları Muhasebe ve Denetim Organizasyonu tarafından, sukuk; ihraç edilmesinden sonra eşit değerler temsil eden, ihraçtan sağlanan tutarların önceden planlandığı gibi yatırımlarının yapılması, yapılan yatırımların çeşitlerine göre duran varlıklar vb., üzerinde olan haklar ile payların temsil edilmesi veya bir projeye ya da özel bir yatırım faaliyetinde ortaklık hakkı sağlayan sertifikalar olarak tanımlanmıştır (Aktaran: Yılmaz, 2014).

İslami finans sisteminde sukuk ihraçları önemli bir yer tutmaktadır. Malezya, 1992 yılında ilk defa kendi yerel para

biriminde, 2002 yılında ise dolar para biriminde ilk olarak ihraç eden ülkedir. Sonraki yıllarda Suudi Arabistan, Katar, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri ve Endonezya sukuk ihraç eden ülkelerin öncüleri olmuştur.

Uluslararası Sukuk piyasası, kuruluşundan bu yana toplam Küresel Sukuk ihraçlarının sadece yaklaşık %23,27'sini oluşturmasına rağmen, küresel perspektiften bakıldığında Sukuk piyasasının gerçek cazibesi ve yönlendiricisidir. ABD Doları ve diğer yabancı veya sabit para birimleri cinsinden ihraç edilen uluslararası Sukuklar günümüzde 10 yıldan 30 yıla kadar değişen uzun vadelerde ihraç edilmekte ve genellikle alım opsiyonlu kalıcı Sukuklar da ihraç edilmektedir. Uluslararası Sukuk, orta ve uzun vadeli vadeler için piyasaya sürülmeye devam ederken, 2022 yılında hacimdeki büyüme nispeten daha az olsa da, istikrarlı bir yıl geçirmiş ve özellikle Uluslararası İslami Likidite Yönetimi (IILM) tarafından sunulan uluslararası kısa vadeli Sukuk büyüklüğü, Yüksek Kaliteli Likit Varlıklar (HQLA) türü varlıklara yönelik piyasa ilgisi nedeniyle yüksek talep görmeye devam etmiştir. Son yıllarda, devlet ve yarı-devlet ihraçları artmakta ve Sukuk piyasasının büyük bir kısmını oluşturmaktadır (IIFM, 2023).

Sukuk gelişiminin ana aşamalarını Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Sukuk Gelişiminin Aşamaları

Sukukun Klasik Kullanımı	Sukukun Geliştirilmesine Yönelik İlk Girişimler	İlk Sukuk İhraçları	Sukuk Piyasasının Ortaya Çıkışı	Sukuk Piyasasının Yaygınlaşması
<ul style="list-style-type: none"> Hicri 1. Yüzyılda Emevi İktidarındaki Halife Mervan bin EL-Hakem döneminde, vade sonunda sahibine malları, mahsulleri alma hakkı veren mal, mahsul sertifikaları, kuponları olarak ihraç edilmiştir. 1775'den sonra Osmanlı İmparatorluğu, kamu borcunun finansı için esham olarak bilinen finansal sertifikalar ihraç etmiştir. 	<ul style="list-style-type: none"> Ürdün'de 1978 yılında mukarada tahvilleri ihraç edilmiştir. Pakistan'da 1981 yılında katılım sertifikalarının ihracı başlamıştır. Devlet Yatırım Sertifikaları ilk olarak Malezya'da 1983'te sunulmuştur. Türkiye'de 1984 yılında Gelir Ortaklığı Senetleri ihraç edilmiştir. IFA-OIC 1988 yılında sukuk kavramını meşrulaştırmıştır. Geçici gelişim dönemi; aktif bir piyasa ortaya çıkmamıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> Malezya'da 1992 yılında İlk kurumsal sukuk ihraç edilmiştir. Teori ve model kurma dönemi; aktif bir piyasa oluşmamıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> Bahreyn Hükümeti tarafından 2001'de ilk devlet sukuk ihracı ile piyasa ortaya çıkmıştır. Malezya Hükümeti, ilk derecelendirilmiş uluslararası varlık temelli icare sukuk ihracı gerçekleştirmiştir. Parekende sukuk, daimi sukuk ve SRI sukuk gibi daha yenilikçi ürün geliştirme çabaları olmuştur. 	<ul style="list-style-type: none"> Güçlü yatırımcıların sukuka yönelik iştahı ile sektörün büyümesi ve bu piyasanın daha da genişlemesi beklenmektedir. Sukuk piyasasına daha çok ülkenin ihraççı olarak katılımı beklenmektedir. Sukuk piyasasındaki inavasyonun, ihraççıların ve yatırımcıların ihtiyaç ve tercihlerine uygun piyasayı her zamankinden daha esnek hale getirmeye devam etmesi beklenmektedir.
Tarihi	1990 öncesi	1990-2000	2001-2016	2017-Sonrası

Kaynak: (Bayram ve Ulaş, 2021).

Toplanan fonların ticari faaliyetlerin finansmanında kullanılması, yeni bir projeye başlanması ya da mevcut bir

projenin geliştirilmesi sukuk ihracının amacıdır. Sukuk sisteminde sukuk sahibinin ya da yatırımcıların kazançları; bir ticari ilişkiden, belirli bir iş ortaklığından veya bir varlığın mülkiyetinden elde edilecek gelirlerdeki hak sahipliğinden kaynaklanmaktadır (Aktaran: Yılmaz, 2014).

Sukuk, varlıklar üzerinde mülkiyet hakkı sağlayan ve bu varlıklardan gelir sağlanabilen sermaye piyasası aracıdır (Alpaslan ve Kudun). Sukuk, faiz geliri yerine su, maden, gaz, enerji vb. unsurlardan menkul kıymetleştirilecek varlıklardan gelir ödemesini sağlamaktadır. Faizsiz bir finansman bonusu olarak geliştirilen sukuk, sahibinin sukuk ile ilgili olan varlıkların üzerinde mülkiyet hakkı olarak geliştirilmiş ve uygulanmıştır (Türker, 2010:6). Sukuk sahibi sukuk varlıklarının satılması sonucunda elde edilecek gelirlerle birlikte bu varlıklardan sağlanan kardan pay alma hakkı sağlamaktadır. Geleneksel tahvil veya bono da ise belirli sürenin sonunda belirli bir ödemenin yapılacağını gösteren menkul kıymetlerdir (Büyükkakın ve Önyılmaz, 2012).

Yapısal özellikleri açısından sukuk, üç taraflı bir ilişkiye sahiptir. Bunlar kaynak kuruluş, varlık kiralama şirketi ve yatırımcılar (sukuk sahipleri) olarak sınıflandırılmaktadır (Ünlü, 2019).

Kaynak Kuruluş: Katılım bankasının aktifinde yer alan varlıkları, varlık kiralama şirketine satan, daha sonra bu varlığı tekrar kiralayana denir.

Varlık Kiralama Şirketi: İhraç edilen sertifikalardan sağlanan gelir ile satın alınan varlıkların tutarını kaynak kuruluşu ödeyen kuruluştur.

Yatırımcılar (Sukuk Sahipleri): İhraç edilen sukuk sertifikasını satın alan kişi veya kuruluşlardır.

Ticari faaliyetlerden ya da finansal kiralama sözleşmesinden ortaya çıkan alacakların sukuk, varlığa dayalı olarak menkul

kıymetleştirildiği için varlığa dayalı tahvil şeklinde de nitelendirilmektedir (Gökgez, 2015).

Bu çalışmanın amacı, sukuk alanında Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezlerin analizi yapılarak bundan sonra yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı getirmektir. Çalışmamız bu alandaki tezlerin üniversitelere, yıllara, danışmanların unvanlarına, konulara ve konuların yıllara göre dağılımı itibari ile literatüre katkı sağlayacağını umuyoruz.

2. Araştırma Yöntemi

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nde “Sukuk” ile ilgili lisansüstü tezler tüm dizin alanlarında taratılmış, bu taramanın sonucunda 01/04/2024 tarihi itibariyle toplamda 77 adet teze ulaşılmıştır.

Sukuk ile ilgili ilk tez 2011 yılında yazılmıştır. Bu tezlerden 8 tanesi doktora tezi olup, 69 tanesi yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde Sukuk ile ilgili tezler; tarihsel gelişimi, işleyişi, çeşitleri, yapısı, muhasebeleştirilmesi, yasal mevzuat, vergilendirilmesi, yatırım analizi ve geleneksel menkul kıymetler ile ülkeler arasında karşılaştırılması gibi alanlarda yapılmıştır (EK 1: Araştırma Kapsamında Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Listesi).

3. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde araştırma kapsamında sukuk alanındaki lisansüstü tezler; üniversitelere, yıllara, danışmanların unvanlarına ve konuların dağılımına göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

3.1. Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Sukuk alanında 46 farklı üniversitede toplam 77 adet lisansüstü tez yazılmıştır. Tablo 2’de bu dağılımlar gösterilmiştir.

Tablo 2: Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Sıra	Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
1	Akdeniz Üniversitesi	1		1
2	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1		1
3	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	1		1
4	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1		1
5	Atatürk Üniversitesi	1		1
6	Atılım Üniversitesi	1		1
7	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1		1
8	Bahçeşehir Üniversitesi	3		3
9	Balıkesir Üniversitesi	1	1	2
10	Başkent Üniversitesi	1		1
11	Batman Üniversitesi	1		1
12	Beykent Üniversitesi	1		1
13	Bingöl Üniversitesi	1		1
14	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi		1	1
15	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1		1
16	Gazi Üniversitesi	3		3
17	Gaziantep Üniversitesi	1		1

18	Giresun Üniversitesi	1		1
19	Erzincan Üniversitesi	1		1
20	Fatih Üniversitesi	1		1
21	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1		1
22	Harran Üniversitesi	1		1
23	İstanbul Aydın Üniversitesi	1		1
24	İstanbul Kültür Üniversitesi	1		1
25	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	3		3
26	İstanbul Ticaret Üniversitesi	3		3
27	İstanbul Üniversitesi	4	2	6
28	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	2		2
29	İnönü Üniversitesi	2		2
30	Kadir Has Üniversitesi		1	1
31	Karabük Üniversitesi	2		2
32	Karadeniz Teknik Üniversitesi		1	1
33	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1		1
34	Kocaeli Üniversitesi	1		1
35	KTO Karatay Üniversitesi	1		1
36	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1		1
37	Marmara Üniversitesi	11	1	12
38	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	2		2
39	Sakarya Üniversitesi	3		3
40	Selçuk Üniversitesi	1		1
41	Süleyman Demirel Üniversitesi	1		1
42	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi		1	1
43	Turgut Özal Üniversitesi	1		1
44	Uludağ Üniversitesi	1		1
45	Yalova Üniversitesi	1		1
46	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1		1
	Toplam	69	8	77

Sukuk alanında 46 farklı üniversitede tamamlanmış lisansüstü tezlerin en fazla Marmara Üniversitesi'nde yazıldığı görülmektedir. Bunlardan 11 tanesi yüksek lisans, 1 tanesi ise doktora tezidir. Marmara Üniversitesi'ni İstanbul Üniversitesi takip etmektedir. Bu üniversitede ise 4 yüksek lisans ve 2 doktora tezi hazırlanmıştır.

3.2. Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Sukuk konusunda ilk tez 2011 yılında tamamlanmıştır. Tablo 3'de lisansüstü tezlerin tamamlandığı yıllara göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3: Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Sıra	Yıllar	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
1	2011	1	1	2
2	2012	2		2
3	2013	2		2
4	2014	4		4
5	2015	12		12
6	2016	7	1	8
7	2017	7		7
8	2018	8	1	9

9	2019	8		8
10	2020	4	2	6
11	2021	3	3	6
12	2022	8		8
13	2023	3		3
	Toplam	69	8	77

Sukuk ile ilgili 1 yüksek lisans 1 doktora tezi ilk olarak 2011 yılında, en fazla ise 2015’de toplam olarak 12 adet lisansüstü tez tamamlanmıştır. 2015’de tamamlanan lisansüstü tezlerin hepsi yüksek lisans olduğu görülmektedir. Doktora tezlerinden ise 3 adet 2021 yılında tamamlanmıştır.

3.3. Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Danışmanların Unvanlarına Göre Dağılımı

Sukuk ile ilgili tamamlanmış 77 adet lisansüstü tezlerin danışmanların unvanlarına göre dağılımı Tablo 4’teki gibidir.

Tablo 4: Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Danışmanların Unvanlarına Göre Dağılımı

Danışmanların Unvanları	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Profesör Doktor	34	7	41
Doçent Doktor	14	1	15
Doktor Öğretim Üyesi	21		21
Toplam	69	8	77

Tablo 4’e göre 34’ü yüksek lisans, 7 tanesi doktora olmak üzere toplam 41 adet lisansüstü tezin danışmanı Profesör Doktor, toplam 15 adet olan tezlerden 14 adet yüksek lisans, 1 adet doktora tez danışmanı Doçent Doktor ve 21 adet yüksek lisans tez danışmanı Doktor Öğretim Üyesi unvanına sahiptir. Doktor Öğretim Üyesi olarak tamamlanan doktora tezlerinden danışman olmadığı görülmektedir.

3.4. Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tez Konularına Göre Dağılımı

Finansman şekillerine göre farklılık gösterilen en yaygın olarak kullanılan sukuklar aşağıda açıklanmıştır.

1-Murabaha Sukuk: Murabaha, ağırlıklı olarak katılım bankaları tarafından kullanılmaktadır. Satın alınan malın peşin ya da vadeli satılması şeklinde gerçekleştirilen finansman yöntemidir. Katılım bankası, işletmenin ihtiyacı olan her türlü emtiaya veya gayrimenkule ait bedeli tedarikçiye peşin ödemesini yaparak, karşılığında işletmeyi vadeli olarak borçlandırır (Bilen, 2016).

2-Mudaraba Sukuk: Mudaraba, bir tarafta sermayedar diğer tarafta ise emeğini ortaya koyan arasında yapılan bir finansman modelidir. Mudaraba işleminde elde edilen kar önceden belirlenen oran üzerinden taraflar arasında paylaşılırken, zarar tamamen sermayedar tarafından karşılanmaktadır. Mudaraba sukuk, bir bankanın bir girişimciye sağlayacağı finansman desteğine fon bulabilmek için ya da yükümlü bir işletmenin bir proje oluşturarak bu projeye sermaye bulmak amacıyla çıkarılan sertifikalardır (Küçükarpacı ve Ergun, 2024).

3-Muşaraka Sukuk: Muşaraka, hem emeğin hem de sermayenin aktif olarak ortaya konulduğu bir ortaklıktır. Muşaraka sukuk, Varlık Kiralama Şirketi ile diğer ortakların

nakdi sermaye koyarak ortak teşebbüslerin finanse edilmesidir. Bu sukuta, ihraç sırasında iki taraf ortaklığına sermaye vermekte ve sözleşmede yer alan oranlara göre kar ve zarara ortak olunmaktadır (Kazancı, 2024).

4-İcare Sukuk: Arapçada icare, “kiralama karşılığı bir şey verme” anlamı taşımaktadır. İcare sukuk, kira sözleşmesi kapsamında oluşturularak ihraç edilen yatırım sertifikalarıdır. Kira sözleşmesine konu edilen mülkün kullanım hakkı kiralayandan kiracıya geçmektedir. Yatırımcılara ihraç edilen sukukun getirisi kira ödemesi şeklindedir. İcare sukukun tercih edilmesinin en temel sebebi kira sözleşmesiyle sukukun basit ve kolay bir biçimde satılabilmesidir (Yılmaz ve Bölükbaşı, 2020).

5-Salam Sukuk: Kelime olarak teslim anlamına gelen salam, ödemesi alıcı tarafından peşin olarak ödenen fakat satışa konu olan varlığın teslimatının belirli belirli bir tarihte yapıldığı finansman yöntemine salam sukuk denilmektedir (Kazancı, 2023).

6-İstisna Sukuk: İstisna Arapçada üretmek anlamına gelmektedir. Salam sukuka benzerlik gösteren istisna sukuk, sertifika sahibinin sahip olduğu ürünleri imal etmek için gerekli fonları sağlamak amacıyla ihraç edilen ve eşit değerinde olan sertifikalardır. Bu sukuk çoğunlukla üretimi uzun süren büyük altyapı projelerinin finansmanında kullanılır (Ünal, 2015).

Sukuk alanında yer alan toplam 77 adet lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucunda konulara göre dağılımı Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi lisansüstü tezlerin en fazla sukukun yapısı, işleyişi ve tarihsel gelişimi konularında

tamamlanmıştır. Bunu sukuk ile geleneksel menkul kıymetlerin karşılaştırılması izlemektedir.

Tablo 5: Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tez Konularına Göre Dağılımı

Sıra	Tez Konusu	Tez Sayısı
1	Sukukun Yapısı, İşleyişi, Tarihsel Gelişimi	20
2	Sukuk İle İlgili Yasal Mevzuat ve Vergilendirme	7
3	Sukuk Çeşitleri	7
4	Sukukun Muhasebeleştirilmesi	9
5	Sukuk İhraçlarının Analizi	7
6	Sukuk İle Geleneksel Menkul Kıymetlerin Karşılaştırılması	10
7	Proje Finansmanında Kullanımı	9
8	Ülkeler Arasında Karşılaştırma	8
Toplam		77

Tablo 6’da tez konularının yıllara göre dağılımında ise, en çok 2016’da sukukun yapısı, işleyişi ve tarihsel gelişimi ile ilgili 4 adet, 2014 ve 2018’de 3’er adet, sukuk ile ilgili yasal mevzuat ve vergilendirme konusunda 2019 ve 2021’de 2’şer adet, sukuk çeşitlerinde 2016’da 3 adet, sukukun muhasebeleştirilmesi 2015’te 3 adet, sukuk ihraçlarının analizinde 2020’de 2 adet, sukuk ile geleneksel menkul

kıymetlerin karşılaştırılmasında 2015’te 3 adet ve ülkeler arasında karşılaştırmada 2018’te 2 adet tez yazılmıştır. Bunlardan Hakyyev (2020) ile Atlı (2019) Malezya, Alshref (2018) Libya ve Aborass (2015) Dubai ile karşılaştırma yapmıştır. Diğerleri dünya ülkeleri ile karşılaştırma yapmıştır.

Tablo 6: Sukuk Alanındaki Lisansüstü Tez Konularının Yıllara Göre Dağılımı

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Top.
Sukukun Yapısı, İşleyişi, Tarihsel Gelişimi		1	1	3	1	4	1	3	1	2	1	2		20
Sukuk İle İlgili Yasal Mevzuat ve Vergilendirme								1	2		2	1	1	7
Sukuk Çeşitleri					2	3	1						1	7
Sukukun Muhasebeleştirilmesi				1	3		1	1	1			2		9
Sukuk İhraçlarının Analizi					1	1	1		1	2	1			7
Sukuk İle Geleneksel Menkul Kıymetlerin Karşılaştırılması	1				3		2	1	1			1	1	10
Proje Finansmanında Kullanımı		1	1		1			1	1	1	1	1	1	9
Ülkeler Arasında Karşılaştırma	1				1		1	2	1	1	1			8
Toplam	2	2	2	4	12	8	7	9	8	6	6	8	3	77

4. Sonuç

Katılım bankacılığı hizmetlerinin sonucunda ortaya çıkan sukuk, işletmelere ve ülke hazinelerine İslam Hukuku ile finansal piyasalara uyumlu kaynak oluşturma imkanı sağlamıştır. Faizsiz finansman bonusu olarak geliştirilen

sukuk, sahip olunan bir varlığa ve bu varlıktan yararlanma imkanı sağlamaktadır.

Sukuk; son yıllarda hem gelişmekte hem de gelişmiş

devletlerde, var olan sermaye piyasası yatırım araçları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Sukuk, İslami kurallara uyum içerisinde geleneksel bono ve tahvillere alternatif olarak geliştirilmiştir.

Ülkemizde 2010 yılında ihraç edilmeye başlanılan sukuk üzerine ilk lisansüstü tez 2011 yılında tamamlanmıştır. 2011 yılından itibaren toplam 77 adet lisansüstü tez tamamlanmış, bunlardan 69 adedi yüksek lisans olup 8 adedi ise doktora'dır. Tablo 1'de görüldüğü üzere en çok Marmara Üniversitesi'nde lisansüstü tez tamamlanmıştır. Yıllara göre dağılımda 2015 yılında en fazla tezin hazırlandığı görülmektedir. Bibliyometrik çalışması yapılan sukuk alanındaki lisansüstü tez danışmanlığı toplam 41 adet Profesör Doktor, 15 adet Doçent Doktor ve 21 adet Doktor Öğretim Üyesi unvanına sahip öğretim üyeleri tarafından yürütülmüştür. Sukuk ile tamamlanan lisansüstü tezler en çok yapısı, işleyişi ve tarihsel gelişimi üzerine yapılmıştır. Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Faizsiz Finans Muhasebe Standardı ile ilgili tek çalışma Şen (2022) tarafından yapılmış olup, bu konuda yapılacak olan çalışmalar literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, sukuk alanında yeni yapılacak akademik yayınlar için bir arada bulunan lisansüstü tezlerinin yer aldığı bütünlük bir kaynak oluşturmaktadır. Bu çalışmada sadece YÖK Ulusal Tez Merkezi kullanılması araştırmanın kısıtını oluşturmaktadır. Gelecek çalışmalarda SCOPUS, Web of Science, DergiPark gibi farklı veri tabanlarından elde edilecek veriler ve farklı analiz yöntemleri ile farklı sonuçlara ulaşılabilir.

Kaynakça

Aborass, İ. (2015). İslami Bono (SUKUK) Uygulaması Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Ve Dubai Örnekleri, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis.

Alshref, O. H. O. (2018). Libya Altyapısı Finansmanında İslami Sukukların Rolü, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Alpaslan, H. İ., & Kudun, C. (2016). Türkiye'de Sukuk Uygulamaları ve Vergisel Boyutu. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(2/1), 319-337

Atlı, F. B. (2019). Yenilikçi Bir İslami Finansal Enstrüman Olarak Sukuk: Malezya İncelemesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bayram, K. & Ulaş, M. F. (2021). İcare Sukuk Sertifikalarının Örnek Olay Üzerinden Değerlendirilmesi: Nakheel Sukuk Örnek Olayı. *İslam Ekonomisi Ve Finans Dergisi (İEFD)*, 7(2), 229-254.

Bilen, B. (2016). Sukuk ve Muhasebe Uygulamaları. *Finansal Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi*, 8(15), 249-279.

Büyükakın, F., & Önyılmaz, O. (2012). Faizsiz Finansman Bonusu Sukuk ve Türkiye Uygulamaları. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 4(7), 1-16.

Gökgöz, A. (2015). Kira sertifikalarının (Sukukun) Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (66), 151-174.

Hakyyev, R. (2020). Faizsiz Finansman Aracı Olarak Sukuk: Türkiye Malezya Karşılaştırması, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

International Islamic Financial Market (IIFM). (2023). A Comprehensive Study of the Global Sukuk Market, 12. Baskı, <https://www.iifm.net/sukuk-reports>

Kazancı, F. (2023). Sukuk Türlerinin İkincil Piyasalarda İşlem Görebilmesi ve Borç Satışı Yasağına Göre Analizi. *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 13(2), 331-359.

Kazancı, F. (2024). Katılım Bankacılığında Yenilebilir Enerji Projelerine Destek: Dönüştürülebilir Müşareke Sukuk Modeli Önerisi. *Maliye Ve Finans Yazıları(121)*, 35-50.

Khan, M. S. (2003). *Islamic Economics and Finance: Glossary*, Second Edition, London: Routledge.

Küçükarpacı, L. N., & Bayram, K. (2024). İslami Finansal Bir Araç Olarak Sukuk. *Karatay İslam İktisadi Ve Finans Dergisi*, 2(1), 36-71.

Özulucan, A. & Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı İle Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri Ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 85-108.

Şen, R. (2022). İcare Sukukun FFMS İle TMS\TFRS Açısından Karşılaştırılması Ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneri, Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Ünal, A. (2015). Yeni Bir Finansal Araç Olarak Sukuk (Faizsiz Bono) Nedir? Türkiye Uygulaması Ve Vergilendirilmesi. *Vergi Raporu*, 184, 35-43.

Ünlü, U. (2019). Katılım Bankacılığı ve Sukuk Uygulamaları. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 14, 501-523.

Yılmaz, E. (2014). Yeni Bir Finansal Araç Olarak Sukuk: Çeşitleri, Türkiye Uygulaması ve Vergilendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 81-100.

Yılmaz, R. & Bölükbaşı, R. (2020). Faizsiz Finansman Bonusu Sukuk Uygulaması Ve Muhasebeleştirilmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 8(1), 167-194.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezi.

EKLER**Ek 1: Araştırma Kapsamında Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Listesi**

Sıra	Yazar	Yıllar	Tez Türü	Tez Adı
1	KHALEEL RADHWAN ZAİDAN ZAİDAN	2023	Yüksek Lisans	Sukuk yatırımı uygulamalarında faiz hileleri: Karşılaştırmalı bir içtihat çalışması
2	MELTEM POLAT	2023	Yüksek Lisans	Sukuk piyasasına hakim olan ülkeler özelinde sukuka yönelik vergilendirme rejimi
3	OSMAN NURİ KISABOY	2023	Yüksek Lisans	Sukuk (Kira sertifikası) ve bononun getirileri üzerine karşılaştırma: Türkiye örneği
4	CEYLAN ERDOĞMUŞ	2022	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ve sukuk modelleri
5	EZGİ KURUMLU	2022	Yüksek Lisans	Finansman modeli olarak sukuk ve işleyişi
6	HABİBA ABDELHADI MOHAMED ALI	2022	Yüksek Lisans	Yeşil sukuk Türkiye'deki güneş enerjisi projelerinin finansmanı için
7	MEHMET CAN AKTAŞ	2022	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığında bir finansal araç olarak sukuk işlemlerinin dünü bugünü ve muhasebe kayıt örnekleri
8	MURAT AYDIN	2022	Yüksek Lisans	Yenilenebilir enerji finansmanında yeşil sukuk: Potansiyel, fırsat ve avantajlar
9	MUSTAFA ORAL	2022	Yüksek Lisans	Türkiye' de katılım bankacılığının finansal enstrümanları: Alternatif bir finansman modeli olarak sukuk
10	RABİA ŞEN	2022	Yüksek Lisans	İcare sukukun FFMS ile TMS\TFRS açısından karşılaştırılması ve muhasebeleştirilmesine ilişkin öneri
11	ZEKİYE MELİKE ADİBELLİ	2022	Yüksek Lisans	Bedâiyü's-Sukûk: Bir Osmanlı kadısının hukuk pratiği
12	AYSUN DOĞAN	2021	Yüksek Lisans	Dünyada ve Türkiye'de sukuk uygulamaları ve gelişimi
13	ERHAN BAHTİYAR	2021	Doktora	Altyapı yatırımlarının mevcut finansman modelleri ile sukuk finansman modelinin mukayeseli analizi
14	FATMA ERDOĞAN	2021	Doktora	Bir İslami finansal enstrüman olarak sukuk ve makroekonomik performans ilişkisi
15	HASRET ÖZTÜRK	2021	Yüksek Lisans	Sukuk endeksi getirileri ile faizsiz yatırım araçlarının getirileri arasındaki ilişkinin Granger nedensellik testi ile analizi
16	İSMAİL ERİŞ	2021	Doktora	Modern finansman aracı olarak sukuk ve iktisat tarihi içerisindeki kökenleri
17	KAYHAN REFİK OKUR	2021	Yüksek Lisans	Türkiye'de sukuk'un vergilendirilmesi
18	ABUZER DOLAŞ	2020	Yüksek Lisans	Katılım bankalarındaki sukuk uygulamaları ile ilgili olarak tasarruf sahiplerinin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama: Şanlıurfa örneği
19	DİLŞAD TÜLGEN ÇETİN	2020	Doktora	İslami finans sisteminde sukuk: Türkiye'de sukuk fiyatlarının yapay sinir ağı modeli ile tahmini
20	MEHMET MURAT ÇOBANOĞLU	2020	Doktora	Kamu altyapı yatırımlarının finansmanında yenilikçi bir model: Gayrisafi yurt içi hâsıla'ya endeksli sukuk
21	MERVE FİNDİK	2020	Yüksek Lisans	Bir finansman ürünü olarak sukuk: Yapısı, işleyişi, dünya ve Türkiye piyasası için öneriler
22	MUSTAFA YILMAZ	2020	Yüksek Lisans	Sukuk'un pazarlanmasında karşılaşılan sorunlar

23	REJEP HAKYYEV	2020	Yüksek Lisans	Faizsiz finansman aracı olarak sukuk: Türkiye Malezya karşılaştırılması
24	FATİH ONAN	2019	Yüksek Lisans	Yatırım aracı olarak sukuk ihraçlarının analizi ve Türkiye uygulaması
25	FATMA BETÜL ATLI	2019	Yüksek Lisans	Yenilikçi bir İslami finansal enstrüman olarak sukuk: Malezya incelemesi
26	FATMA ELDELEKLİ	2019	Yüksek Lisans	Sukuk finansman modellerinden murabaha sukuk, Türkiye'de uygulaması ve muhasebeleştirilmesi
27	GÖKHAN ÖZDEMİR	2019	Yüksek Lisans	Modern bir finansal araç olarak sukukun teorik ve hukuki altyapı yönüyle incelenmesi
28	HAKAN ERTAŞTAN	2019	Yüksek Lisans	Sermaye piyasası araçlarından faizsiz finans aracı olarak Sukuk
29	MOHAMED SYLLA	2019	Yüksek Lisans	İslam Hukuku açısından müşareke sukuku
30	MUHAMMED NAZIM NUR	2019	Yüksek Lisans	Kamu özel sektör işbirliği yatırımlarının finansmanında İslami finans aracı: Sukuk
31	VEDAT ACAR	2019	Yüksek Lisans	Yerel yönetimlerin altyapı yatırımlarının finansmanında alternatif bir yöntem olarak sukuk ve bir model önerisi
32	ABDULLATİF ALLAHAM	2018	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığında sukuk uygulaması: Dünya ve Türkiye'de karşılaştırması
33	ALAA ALDİN ZHOUR ADI	2018	Yüksek Lisans	Dünya'da ve Türkiye'de sukuk piyasaları üzerine genel bir değerlendirme
34	ASİM ÇEBİ	2018	Yüksek Lisans	Finansman modeli olarak sukuk, Türkiye'deki işleyişi ve muhasebeleştirilmesi
35	BADE ORHAN	2018	Yüksek Lisans	Sukukun yapısı ve işleyişi
36	İBRAHİM YAVUZ	2018	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığının gelişen modeli sukuk: Proje finansmanının büyük tutarlı projelere entegre edilmesi
37	MEHMET ALİ AYDIN	2018	Yüksek Lisans	İslami finans'ta sukuk enstrümanı
38	MEHMET ELA	2018	Doktora	Türkiye'de kamu finansmanında İslami finans alternatifi: Sukuk
39	MEHMET KÖMÜRCÜ	2018	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ve Sukuk: Türkiye'de yapılmış olan Sukuk ihraçları
40	OMAR HUSEN OMAR ALSHREF	2018	Yüksek Lisans	Libya altyapısı finansmanında İslami sukukların rolü
41	ABDULLAH OKULU	2017	Yüksek Lisans	Sukuk uygulamaları ve dünya sukuk piyasasının gelişimi
42	DURAN ÖZEN	2017	Yüksek Lisans	Firmaların kira sertifikası (sukuk) veya klasik bono ihraç etme nedenlerinin kısmi ayarlamalar metodu ile incelenmesi
43	NUMAN ORHAN	2017	Yüksek Lisans	Borsa analiz tekniklerinin islami finans aracı sukukta uygulanabilirliği
44	ONUR YÜKSEL	2017	Yüksek Lisans	Faizsiz yatırım aracı olarak sukuk (kira sertifikası) ve getirilerinin seçilmiş diğer yatırım araçlarının getirileri ile karşılaştırılması
45	RAMI MOHAMED KAMAL RASHAD İBRAHİM	2017	Yüksek Lisans	Geleneksel tahvillere alternatif olarak sukuk ve çağdaş uygulamaları
46	SEDAT YETKİN	2017	Yüksek Lisans	Bir finansal enstrüman olarak sukuk (Kira sertifikası)
47	ŞİFA KIRHASANOĞLU	2017	Yüksek Lisans	Sukuk: İşleyişi, çeşitleri, Türkiye'de vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi
48	CANDAN KUDUN	2016	Yüksek Lisans	Sermaye piyasası araçlarından Sukuk ve Türkiye uygulamaları
49	FERDİ MERDİN	2016	Yüksek Lisans	Sermaye piyasasında faizsiz finansman aracı olarak sukuk ve sukuk yatırımcı profilinin analizi
50	GÖKHAN BULDUM	2016	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ve sukuk (Kira Sertifikası): bir katılım

			Lisans	bankası örneği olarak Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.
51	İBRAHİM ADIGÜZEL	2016	Yüksek Lisans	Türkiye'de sukuk piyasası, tarihsel gelişim, mevcut durum ve geleceğe yönelik öneriler
52	MUHAMMET KAŞ	2016	Yüksek Lisans	İslami piyasalarda sukukun rolü: Türkiye'deki deneyimi
53	MURAT KETEN	2016	Doktora	Borçlanma aracı olarak sukuk: Sukuk ile geleneksel tahvillerin risk temelli karşılaştırılması
54	TUĞÇE YÜCEL	2016	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ve sukuk
55	UĞUR DÜNDAR	2016	Yüksek Lisans	Yapılandırılmış alternatif bir yatırım aracı olarak sukuk: Yapısı, çeşitleri ve Türkiye piyasasında kullanımı
56	ALPER KARABACAK	2015	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ürün ve hizmetleri kapsamında Türkiye'deki sukuk uygulamaları
57	AVNİ GÜNAYDIN	2015	Yüksek Lisans	Menkul kıymet olarak sukuk ihracı ve analizi
58	BAHATTİN ERDEN	2015	Yüksek Lisans	Dünyada ve Türk finans sektöründe sukuk: Erzurum ili banka çalışanları arasında bir anket çalışması
59	BERİN DİKGÖZ	2015	Yüksek Lisans	Yeni bir sermaye piyasası aracı olarak sukuk: Yapısı, işleyişi ve muhasebeleştirilmesi
60	EMİR CÜNEYT AVCU	2015	Yüksek Lisans	Katılım bankacılığı ve Sukuk modelleri
61	EREN SÜMER	2015	Yüksek Lisans	Sukuk piyasası: Çeşitleri, gelişimi, mevzuatı, dünya örnekleri ve Türkiye uygulaması
62	ERSAN BİLAL	2015	Yüksek Lisans	Finansal krizlere karşı dayanıklı bir araç: Sukuk
63	İMAN ABORASS	2015	Yüksek Lisans	İslami bono (Sukuk) uygulaması üzerine bir araştırma: İstanbul ve Dubai örnekleri
64	MAHMUT SALİH TEKNEOĞLU	2015	Yüksek Lisans	Sukukların muhasebeleştirilmesi ve finansal tablolarda sunumu-Bir Türkiye uygulaması
65	NURULLAH MÜCAHİTOĞLU	2015	Yüksek Lisans	Türkiye'de katılım bankalarının finansal kiralamadaki yeri, diğer finansal kiralama şirketleriyle karşılaştırılması ve sektörde sukuk uygulaması beklentileri.
66	OMAR İSMAİL ABDİLAHİ	2015	Yüksek Lisans	Faizsiz bankacılık ve faizsiz fon kaynağı olarak sukukun yeterliği üzerine bir çalışma
67	SEYRAN ÖZCAN	2015	Yüksek Lisans	Finansman aracı olarak sukuk ve muhasebe sistematigi
68	ALİ GÜÇLÜ	2014	Yüksek Lisans	Alternatif bir finansman kaynağı olarak sukuk
69	AYTEKİN KARAHAN	2014	Yüksek Lisans	Sukukun finansal sistemdeki rolü, önemi, muhasebesi ve Türkiye uygulamaları
70	RIDVAN ALTINKAYA	2014	Yüksek Lisans	Sukuk finans modeli ve Türkiye'deki potansiyelinin araştırılması
71	SALİM SERCAN SARI	2014	Yüksek Lisans	Alternatif bir finansman aracı: Sukuk
72	FERHAT GÜNAYDIN	2013	Yüksek Lisans	Yapılandırılmış finansman modeli olarak sukuk ve proje finansmanında kullanımı
73	FUNDA ÖZTÜRK	2013	Yüksek Lisans	Yeni bir sermaye piyasası aracı sukuk
74	HAKAN ASLAN	2012	Yüksek Lisans	Alternatif bir yatırım ve finansman aracı olarak sukuk: Yapısı işleyişi ve Türkiye piyasası için öneriler
75	OLCAY HARTOKA	2012	Yüksek Lisans	İmtiyazlı yap-işlet-devret projeleri ve sukuk finansman yöntemi

---

76	MUAZ GÜNGÖREN	2011	Doktora	Katılım bankalarında alternatif menkul kıymet ihracıcını (Seküritizasyon) yapısal farklılık gösteren finansal piyasalarda uyum modellemesi: SUKUK örneği
77	TALHA YANMAZ	2011	Yüksek Lisans	Yeni bir İslami finansman modeli sukuk; ve dünyadaki uygulama örnekleri

---

Extended Summary

Sukuk, have been used as an interest-free financing instrument since the early 2000s. Put, sukuk represents ownership or benefits from an asset. The Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions defines sukuk as "a certificate representing equal values after issuance; where the amounts obtained from the issuance are invested in a pre-planned manner; representing rights and shares on fixed assets and the like according to the types of investments made; or giving the right of partnership in a project or a special investment activity".

Sukuk has become a financial instrument of increasing importance and widespread use in the world capital markets in recent years. Countries with a majority Muslim population, particularly Malaysia, play an active role in the Sukuk market. Among interest-free financial instruments, sukuk, also known as interest-free bonds, are the most widely used. In 2010, sukuk began to be issued in Turkey.

Design/methodology/approach

Participation banks, on the other hand, are institutions operating in the finance sector by offering alternative financing solutions, performing banking services and financing the sector. Participation banking, also called interest-free banking, has become a rapidly developing part of the financial sector and the banking system, especially in the recent period. Participation banking has positively affected the banking system by making asset-based transactions instead of a creditor-debtor relationship in the field of investment activities. The purpose of Sukuk issuance is to start a new project, to develop an existing project or to use the funds collected for the financing of a commercial activity according to the share owned with the funds collected. Sukuk has been developed as an alternative to traditional bonds and bills, and its basic principle is that it is in compliance with Islamic principles. There is a trilateral relationship in transactions related to Sukuk. These parties are the originator, the asset leasing company and the investors.

Findings

A bibliography study was conducted for the theses written in the field of sukuk at the YÖK National Thesis Center. Theses related to "sukuk" in the YÖK National Thesis Center were scanned thoroughly, and as a result of the advanced scanning, 77 graduate theses were reached as of 01/04/2024.

In the research findings section, theses are classified based on their titles, universities, topics, and other relevant information. The first thesis on Sukuk was written in 2011. There are eight doctoral-level theses and 69 master's theses.

The theses on Sukuk were compared regarding their historical development, types, accounting practices, legal aspects, taxation implications, investment analysis, and traditional securities.

Most graduate theses were completed at Marmara University. Of these, 11 are master's theses and 1 is a doctoral thesis. Marmara University is followed by Istanbul University. The maximum number of postgraduate theses was 12 in total in 2015. It is seen that all of the postgraduate theses completed in this year are master's theses. On the other hand, 3 of the doctoral theses were completed in 2021. The supervisor of a total of 41 graduate theses, 34 of which are master's theses and 7 of which are doctoral theses, is Professor Doctor, 14 master's theses and 1 doctoral thesis supervisor are Associate Professor Doctor and 21 master's theses are Doctor Faculty Member. It is seen that there is no supervisor among the doctoral theses completed as an Assistant Professor. Most of the postgraduate theses on Sukuk were completed on its structure, functioning and historical development. This study provides vital insights for Sukuk researchers by presenting key findings and essential contribution.